

NOVA DOBA

Študijska knjižnica
dolž. iztis

Ljubljana

Stane letno 48 Din, mesečno 4 Din, za inozemstvo letno 120 Din.
— Oglasi za mm višine stolpca 40 p. Reklame med tekstem, osmrtnice in zahvale 50 p. Posamezna številka stane 50 p.

Izhaja
vsak torek, četrtek in soboto.

Uredništvo Strossmayerjeva ul. št. 1, I. nadstr. Telefon št. 53.
Upravništvo Strossmayerjeva ul. št. 1 pritličje. Telefon št. 65.
Račun kr. poštnege čekovnega urada štev. 10.066.

Mirko Roš:

Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju.

V zadnjih letih minulega stoletja je nastalo med slovenskimi visokošolci novo gibanje, porajale so se nove ideje in nove struje, katerih posledica je bila postanek novih akademskih društev. Vse to je bilo večinoma le natančen odsev političnih borb v slovenski domovini. Rodila so se v tem času klerikalna društva, a tudi med naprednim dijaštvom samim sta se pojavili dve nasprotujoči si struji. Iz Češke je bila zanešena vanj narodno-radikalna ideja, ki je povzročila težko krizo v društvenem življenju in ustvarila poleg »naprednih« še radikalna dijaška društva. Ta nasprotja med slednjimi pa so bila povod, da je zavalovalo v njih novo življenje. Pričelo je živahno prosvetno delo med ljudstvom in sledili so mu tudi najlepši uspehi. Nastopila je doba, v kateri je bila določeno izražena težnja po novih ferijalnih akademskih društvih in takrat je bil ustanovljen tudi »Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju.«

Aprila 1907. leta se je ustanovil v Celju »Odeček celjskih akademikov«, ki so ga tvorili juristi Šandor Hrašovec, Dragotin Vrečko in Dragotin Krajnc in ki mu je bil namen podpiranje in ustanavljanje ljudskih knjižnic na Štajerskem in Koroškem.

»Odeček« je razposlal v to svrhu 180 oklicev in precejšnji uspehi, ki ga je pri tem dosegel, je dal bližnji povod k ustanovitvi društva s pravili in poslovnikom. S tem se je želja, ki so jo gojili akademiki v Celju že več let, približala svoji izpolnitvi.

Dne 21. decembra 1907. leta se je vršilo zborovanje vseh celjskih napr. akademikov, na katerem se je izvolil pripravljalni odbor in se slednjemu poverila naloga, da sestavi društvena pravila. Za predsednika pripravljalnega od-

bora je bil izvoljen sklicatelj zborovanja pravnik Šandor Hrašovec.

Pravila, ki jih je izdelal izvoljeni odbor in jih poslal namestniki v Gradec, so bila po nekaterih zaprekah potrjena šele 13. maja 1908. 1. Ustanovni občni zbor pa se je vršil dne 17. julija v mali dvorani Narodnega doma.

Z ustanovitvijo kluba je bilo celjskim akademikom omogočeno skupno, sistematično delovanje, kakor mu je bila začetna pot v društvenem programu. Namen kluba je v ožjem smislu združevati celjske napredne slovenske akademike ter pospeševati med njimi prijateljske odnose: širiti izobrazbo med vsemi slovenskimi sloji, dovesti jih do prave narodne zavesti in jih družiti v plemenitem družabnem življenju, je klubov namen v širšem smislu.

Kako je vršil klub svojo važno kulturno nalogo v vseh letih svojega obstoja, hočem očitati le v najkrajših potezah. Dasi ravno je bilo število klubašev vedno le majhno, vendar je bilo ravno to vzrok, da jih je družila tem tesnejša prijateljska vez in zato je tudi moget klub izvesti toliko visokih načrtov, ohraniti si je moral sicer vedno svoj ferijalni značaj, vendar se ni izneveril svojim vzvišenim nalogam in je tvoril vedno važen faktor na polju narodove prosvete. Klubova zgodovina je ozko spojena z zgodovino nacionalnega in kulturnega življenja spodnještajerskih Slovencev. Delo pa, ki so ga opravljali maloštevilni klubaši, je bilo čisto ogromno.

Spomladi leta 1908. se je pričelo z gradnjo Sokolskega doma v Gaberjih. Bilo je treba zanj v prvi vrsti denarja in zato je priredil klub v prid Sokolskemu domu dne 20. septembra v Nar. domu svojo znano slavnost. Na ta večer,

ki je mnogim Celjanom še vedno v spominu, je zbesnel v Celju nemški šovinizem; Slovincem so bile pobite šipe, po ulicah so se odigravali napadi in pretepi, pred Narodnim domom je besnela razdvijana nemška druhal. Vendar se je obnesla slavnost nad vse sijajno in klub je mogel izročiti Sokolskemu domu lepo vsoto 1000 K. S to svojo uspešo prireditvijo je zavzel eno izmed prvih mest v družabnem življenju celjskih Slovencev. No svoje častno mesto pa si je s svojim nadaljnjim delom utrdil še mnogo bolj.

Bistven primer klubovega delovanja je delo za narodno obrambo. Ob novem letu 1909. je priredil klub prvič svojo znamenito »Narodno zbirko spodnještajerskih Slovencev« in jo obnavljal do leta 1913. Dan 20. septembra je določil za dan svojih zbirk in uvedel s tem med Slovence doslej skoro še neznan sistematično pobiranje narodnega davka. Priredil je v celem 6 narodnih zbirk in nabral okoli 14.000 kron. Po vsem slovenskem Štajerskem so krožile nabiralne pole, nabiratelji so hodili od hiše do hiše. Z nabranimi svotami pa je podpiral predvsem družbo sv. Cirila in Metoda, ki ji je postal mnogokrateno pokrovitelj, a pozabil tudi ni nikdar na ljudske knjižnice, sokolske domove, dijaške kuhinje, dijaška podporna društva itd. Klub je sicer delal na to, da bi se uvedle tudi v drugih slovenskih pokrajinah slične zbirke, a posrečilo se mu je to edino-le v Trstu.

Mnogo so delovali klubaši za okrepitev nacionalne zavesti med narodom. Udeleževali so se društvenih prireditev po deželi in nastopali kot govorniki in predavatelji; razposlali so nešteto razglednic CMD in na stotisoče narodnih kolkov. Pri vsem svojem delu pa

klub ni zanemarjal svojega prosvetnega programa. Ustanavljal je bogate ljudske knjižnice in sicer: v Gaberjih, celjskem predmestju (l. 1909.), v Laškem (l. 1909.), v Zidanem mostu (l. 1911.), v Rogatcu (l. 1912.) in v Velenju (l. 1913.). Ustanovitev knjižnice v Zidanem mostu (in ravnotako pozneje tudi v Velenju) je spojil z ljudsko slavnostjo. Leta 1911., na dan svojega ustanovnega občnega zbora pa je priredil klub v Celju veliko ljudsko slavo, ob katerem je izšla slavnostna številka celjskega »Narodnega lista«.

V začetku l. 1912. je ustanovil klub v Celju moško in žensko podružnico gospodarsko-obrambnega društva »Branibor«, ki je mogla vršiti svoje delo sicer le do izbruha svetovne vojne, vendar pa je dosegla pri svoji skrbi za gospodarski napredek Slovencev in ohranitev narodove posesti najkrasnejše uspehe. Klub je vodil priprave za narodno obrambno anketo, ki so jo priredila spodnještajerska napredna akademska društva l. 1911. v Celju, priredil je mnogo javnih predavanj, dva tečaja za slovenski tlesnopis, tečaj za češki jezik itd.

5-letnico svojega obstoja je proslavil klub s slavnostnim zborovanjem. Ustanovitelj kluba, dr. Šandor Hrašovec je orisal njegov nastanek, dr. Milko in Fran Hrašovec, bivša večkratna klubova predsednika, pa njegovo zgodovino in delovanje. To zborovanje, ki so se ga udeležili zastopniki vseh slovenskih naprednih akademskih društev in mnogi visoki gostje, pa je tvorilo nekaj zaključek klubovega prosvetnega dela v prevojni dobi. Prihodnje leto je izbruhnila svetovna vojna in delo je prenehalo. Klubaši so se razšli in le redkokdaj se je zgodilo, da je stopil kdo v klubove društvene prostore.

RADO PEČNIK:

Model.

Po ateljeju plava žarka luč. Zlatorumeni prameni stoje navpično na portretih in pokrajinah, ki vise in slone v samovoljni razporedbi.

— S kako nepoznano silo oklepa to sočno, ognjapolno poletje dušo! — Nove ideje, nove pojme in slutnje nosi čas v svojem bistvu. Cutim, da postajajo peroti od dne do dne krepkejši in cilji čezdalje bližji. Objel bi vesoljstvo in poljubil sleherno stvarico s spoštovanjem in ljubeznijo. — Glej, bogastvo mi je prisodil Bog, nepojmljivo bogastvo — in ženo je poslal v moje življenje. Ti si ženska, ki jo umetnik išče vse dni stvarjanja; ti si ono zaželeno bitje, ki polaga volji stanovitne temelje. Okleni me, duša — danes je misel moja tako pobožna, da se mi zdi ta prostor ono davno pogrešano svetišče in Ti moje izpohjenje — moja Umetnost — — Daj, ženska, da poljubim Tvoje neoskrunjeno telo, kakor poljubi vernik čudodelno svetinjo — —

Pod oknom šumi akacija in v vrtu se solnči jasmín in hijacinta. Razkošni vonj vre v atelje in se vsesava v hrepenenje.

Poljubil jo je. Nato je spustil zastore: prevroče ji je bilo in tudi rože so kipele preopojno — —

Ko je odšla, je začutil v srcu hipoma kakor jesen. Razjokal se je, da sam ni vedel natanko, zakaj. Ko je odpiral zastrita okna, se je začudil: — preko zemlje je valovalo mogočno, plodovito poletje.

Izkazalo se je, da umetnik ni bil po božji volji in da je ona samo — ženska.

Postni koral.

Mrak. Melanholija poje staro, vsakdanjo pesem, opevano in oblikovano v tisočerihi knjigah. Kadar prihajajo slutnje pomladi, je človeku liki bolniku, ki mu kriza odloči vstajenje ali pogin. Mnogo je takih, ki so prestali zimo, a jim je pomlad zaprla vrata do svojih čudes, ker so bili preslabi: kajti za radost in tisti košček sreče, ki se prikrače včasih človeku v srce, je treba mnogo moči in zdravja, da se borno skrpucana stavba ne zruši pod težo prekošatnih rož. Zima pokrije zmote in prevare s plaščem milosti, toda pomladno solnce žari v živi luči. Tako pokrivajo obraz, telo in dušo zimski karnevali, a v ču-

dežnem nasprotju z novim življenjem troši postni čas pepel kesanja in pokore.

— V pustni noči je prevlado dvoje ljudi resnične misli; mnogo vere in hotenja je bilo na njunih obrazih. Toda proti jutru sta šla in se nista več vrnila. Morda sta imela prav. —

Ni dostojno, nositi vedno žalostne misli v očeh; toda nevarno je, zatajiti greh in ga na klaftre visoko posuti z namišljenim zlatom.

Čas.

Danilo se je, ko je stopila na cesto. Pri ljubimcu je živela vso noč.

Trudna je njena hoja. Zaspano, toda široko se odpirajo oči. Kdo je bil on — odkod? — Po tem ženska ljubezni ne poprašuje. Delavec je delal ves dan in se vrača po izpolnjenem dnevu izmučen domov. Tako tudi ona: iz tovarne prihaja, kjer kuje tuja volja njeno telo, vedno krepkejšo, čezdalje globokeje —

Kurtizana — ženska polsveta... Zaljubljen se je vanjo nadarjen študent; mislil in pesnil je eksotično in komaj pojmljivo. Spoznal jo je mož. Po treznem prevdarku je sklenil ž njo poroko. Videl jo je bogat, poželjiv starec in jo je poročil.

F. R.:

Pozdrav „Klubu“.

Je vstalo jutro nad razorano njivo, že čakali so luči sejalcji mladi in so sejali zrna, o, da bi poglala veselo kal po daljni njeni vsej!

Glej, daljna je njiva! Obstali so sejalcji — ob čelu roko, v srcu klic: O, da bi prišli, ki ne vedo še, da je jutro, vsa širna čaka njiva, premalo rok...

In ko ta klic do zadnjega doma plane,

o, to bo rok, da sejejo zrna z vami, o, to bo žetev, to bodo polni hrami za nas in vse, ki smo si eno, eno!

R. P.:

Pesem.

Prišli so godci v vas. Juhu, činčin, bumbum! In v igred je zadišala in v oknu vevel je rožmarin.

Kaj godcem rožmarin? Čez noč ovne, mré. — A drobna srčeca drhte, tako: — činčin, bumbum.

V četrtek zvečer vsi v Narodni dom.

Tudi med klubaši je izbrala vojna svoje žrtve. Večina pa se jih je povrnila in dočakala osvobodjenje našega naroda. Hoteli so tedaj klub razpustiti, sestaviti se je likvidacijski odsek, ki je že razdelil in razprodal velik del klubovega imetja, svoje krasne knjižnice pa daroval raznim naprednim kulturnim društvom. A naziranje, da je postalo klubovo delo v osvobodeni domovini nepotrebno in odveč, je moralo seveda kmalu spet in klub je ostal. Začrtale so se mu spet natanke smernice njegovega dela v bodočnosti.

S tem je pričela za klub spet doba resnega in obilnega dela. Nastopila je mlajša generacija, ki je sledila svojim starejšinam in nadaljevala njihovo započeto delo.

Vse svoje moči je posvetil zdaj klub nesrečni Koroški. Ustanovil je nadaljine tri ljudske knjižnice in sicer v prvih dneh oktobra v Labodu, v prvih dneh decembra v Grebinju in ob novem letu 1920 v Železni Kapli. Dnevno so prihajale iz Koroške prošnje za podporo, a mnogim se ni mogli odzvati, ker mu je primanjkovalo gromotnih sredstev. Pomagal pa si je v precejšnji meri s tem, da je priredil v Celju veliko slavnost in da je izdal lastne kolke v prid obmejnim ljudskim knjižnicam. Po plebiscitu pa so klubove knjižnice na Koroškem izgubile in se pogubile. Rešena je bila le ona v Železni Kapli in se nahaja zdaj v St. Jurju ob Taboru.

Doba najresnejšega povojnega klubovega delovanja pa sta leti 1921 in 1922. Uspehi, doseženi v tem času, se morejo meriti z onimi vsakega izmed prejšnjih let. Klub je postal središče in iztočišče skoro vsega kulturnega življenja v našem Celju. S tem je dovozel povdarjeno tudi delstvo, kako važne in kako vzvišene so še vedno njegove naloge.

V prvi polovici avgusta m. l. je priredil klub obširno zasnovani »Zdravstveni teden« z zdravstveno izložbo, ki ga je vodil poseben odsek klubašev in v katerem se je vršilo 32 predavanj, deloma ob skioptičnih slikah, deloma ob filmskih predstavah. Predavanja je obiskalo nad 8.000 ljudi. V Štorah je ustanovil klub za delavštvo svojo 9. knjižnico. Klubova institucija je ljudsko vseučilišče v Celju, čigar uspešno delovanje je pač vsakomur znano. Klub izdaja svojo lastno »Prosvetno knjižnico«, v kateri izhajajo večinoma predavanja na ljudskem vseučilišču in katere prvi trije zvezki so že izšli. Dne 5. februarja t. l. bila je ustanovljena Nar. čitalnica v Vitanju, za katere ustanovitev je deloval tudi klub.

Vse navedeno je le površen in nejasen obris klubove zgodovine. Natančno sliko in oceno njegovega obširnega in plodonosnega dela more dati edino le društveni arhiv in ta vsebuje za klubaše najlepša in najdragocenejša priznanja.

Klub praznuje 15-letnico svojega obstoja. Ostal je zvest svojemu programu in svojim devizam in zapustil na svojih potih neizbrisne sledi, ki jim bo sledila tudi bodoča generacija.

Spomini.

(Ob priliki 15-letnice »Kluba napr. slov. akademikov v Celju«.)

Pred menoj leži arhiv »Kluba napr. slov. akademikov v Celju«, ki slavi te dni svojo petnajstletnico.

Malo je na prvi pogled število let društvenega življenja. Malo, pa le na prvi pogled; kajti kdor je malo prelistal arhive, kdor ve, v kako burnem času je bilo društvo ustanovljeno, koliko besnih napadov je preživelo ter odbilo, kdor je sam v teh časih v društvu živel ter deloval, ta ve, da je teh petnaest let zadostovalo, da je Klub bogat po izkušnjah, bojih in zmagah, danes ne mladenič, temveč krepak, razsoden mož, ki z zaviranimi rokami stremi za ciljem, ki si ga je postavil že o priliki ustanovitve!

Mlade čile moči akademikov so od nekdanj dajale življenju naroda novih vidikov ter odlično sodelovale v smeri, v katero se je narodnostno ter prosvetno in gospodarsko delo nagibalo.

Mladina je bila vedno, je ter bo, za vso bodočnost oni zlati vir, ki priteka stalno v kri naroda, ki ga poživlja in krepi, ter mu daje novih moči, novih upov, ki leči rak rane v našem življenju:

mladina je večno nov in večno star boji za napredek vsega naroda.

Pričetek dvajsetega stoletja je v mladini izzval izredno živahno nacionalno gibanje. Starokopiti in brezobzirni črno-žolti sistem, ki je bil našo kri, izmozgal naš odpor, demoraliziral naše ljudstvo, ter podpiral bratomorni boj, je rodil protidpor: mladina je videla in vedela, da je treba iti druga pota, da se v vsenemškem morju ne utopimo.

Nič prošenj, nič pogajanj, ampak z bojnim klicem v sredo sovražnika!

Kako večelo so odmevali takrat bojni klici po slovenskih poljanah, kjer so stali cvet pri cvetu, zdravi, veseli in bojaželjni naši mladeniči.

Na jugu domovine je grom oznanjal bodoči veličasten potres, od tam so prihajali ter tja so tekle prve niti jugoslovanskega iredentizma.

Vsi smo že takrat vedeli, ter bili trdno prepričani, da v stari gnili državi za nas ni življenja, da jo je treba razbiti ter na razvalinah krvi ustvariti novo veliko in lepo domovino, nad katero bo neomadeževana in slavno vihrala naša trobojnica.

Pota, po katerih je omladina stopila v boj so znana. Popisana so itak tudi iz peresa tovariša, ki pripaša celo zgodovino društvenega življenja.

Akademiki so se z vso silo mladih duš in src vrgli na to, da povzdignejo narodno samozavest, dvignejo ljudsko izobrazbo in povečajo s tem nacionalno odpornost. Vzporedno s tem stremili so za tem, da se naše ljudstvo tudi gospodarsko osamosvoji ter okrepi. Na vročih tleh celjskega mesta je pred petnajstimi leti naš klub zasadil v mestni tlak železni trobojni znak, na katerem je bila zarisana naloga kluba.

V gadje gnezdo smo pičili in iz vseh odprtih je bil na nas strup, vse oblasti so bile na delu, da nas stro. ter v kali uničijo. V Ptuj so polivali s črnolom in pretepali Ciril in Metodarije, v Ljubljani sta Adamič in Lunder zasani, večni san iz avstrijski pušk, ki so kosile državljane, ki so zahtevali le navadne človeške pravice.

V Celju je bil leta 1908 septembra meseca pri prvi javni veselici oblegan naš klub v narodni trdnjavi našem Nar. domu.

Zgodovina v arhivu piše o tej prireditvi: »Večpomemben je dan 20. sept. 1908. Ogenj narodnostnega boja je tedaj iz tleče iskre zopet vzplapolal do vihrajočega plamena.

Klubovo slavnost v Celju so hoteli nasprotniki na vsak način preprečiti. Toda kljub temu, da so dohajajoče goste na in pred kolodvorom onsovali ter kanibalsko pretepali, klub temu, da so divje tuleč pobili vsem Slovincem šipe, napise, svetiljke itd., klub temu se je slavnost v Nar. domu sijajno vršila.

Bil je res čuden večer!

Zunaj in okoli Narodnega doma divje tuleča druhal, bombardirujoča pod okriljem in varstvom, pomnožene celjske policije Nar. dom, notri pa strnjeno naše ljudstvo pod vodstvom mladine, pripravljeno na vse.

Zdelo se nam je kakor s skalovjem utrjen otočič, ob katerem se peni ocean, a mu klub svoji divjosti in srdu ne more škodovati.

Hej bratje, težki so bili oni časi! Pa nismo se jih bali, ker so nam boji dajali moč, ki je vidno rasla. Kar navadili smo se tehi bojev in skoraj nevoljni smo bili, če so trenutno ponehali.

Organizacija je napredovala, moči so rastle, delo se je postotirilo. Prvi naskok je prinesel obilo uspeha ter postavil velik in močan temeljni kamen Sokolskemu Domu v Gáberju tej trdnjavi v ogroženem celjskem predmestju.

Odpor proti tlačiteljem je rodil mase slavnih narodnih zbirk v katerih so samo Celje in bližnji kraji na poziv in pod vodstvom klubašev nabrali velike svote. Ves denar je šel za narodno obrambo, ki je vidno rasla.

Glavni namen pa je bil ta, da je ideja odpora proti tlačiteljem dobivala med mladino nezaslišano število bristašev, da je ta v navdušenju delovala ter kazala uspehe svojega dela.

V ogroženih krajih so rastle vzorne klubove ljudske knjižnice, ki so tisočim rojakom dajale dobro čtivo ter jih bodrile in ohranile pred potučenjem.

V neprestanem delu in boju so tekla leta do izbruha svetovne vojne. Kaka

trdnjava je bila med tem že postala naš klub.

Zapisniki, knjige ter brošure so morale iz omari v skrivna zavetja, da so ušla očem in ušesom neprestanih »uradnih« preiskav. Člani so morali na bojnja polja, ter so tam udeleževali uke in vzgojo ter izpolnjevali zakletstvo država.

Pa minilo je i to!

Kot vulkan je šinila svoboda med nas, tako velika in tako silna, da nas je omanila. Srbski prapor se je pomešal z našim in hrvatskim ter postavil trane mejnike domovini. Tudi v teh letih je delovanje društva veliko napredovalo. Boji za slovensko Koroško so klub napotili do obširne prosvetne akcije v teh krajih.

Mnogo stotin knjig je romalo čez mejo, da vzdrami nezavedne brate.

In v Celju — ali ste obiskali »Ljudsko vseučilišče ali Zdravstveni teden, ali ste čitali knjižico, ki jo je Klub začel izdajati?

Danes ob 15-letnici gredo spomini s ponosom in veseljem nazaj v čase besnega boja in vsestranskega napredka! Čila in zdrava mladina ima tisoč novih nalog pred seboj! Nai gre za njimi kot za svetlim solncem, ki stoji v vsej svoji krasoti nad gorami, tako blizu in vendar nikdar dosegljivo!

Naj dela z vsemi silami za svobodo neodrešenih bratov, za napredek in procvet naroda in domovine, da bo v poznejših letih lahko gledala na neprestano pot uspehov!

Dr. Milko Hrašovec.

Naše kmetijstvo in oblastna samouprava

(Referat g. ravnatelja Lešničarja na zborovanju zaupnikov JDS za mariborsko oblast v Celju 3. septembra t. l.)

Ob ustanovitvi mariborske oblasti, ki je pa bila na željo gotovih ljubljanskih krogov proti naši izrecni volji v narodni skupščini okrajena za gospodarsko tako dragoceno Posavje, je treba našemu kmetijstvu in njegovim prijateljem razmišljati, v kakem obsegu bi moglo v okviru oblastne samouprave udeleževati svoj gospodarski in socialni program.

Jasno je, da se mora naš kmetijstvo za ta problem v prvi vrsti zanimati, ker tvori med 624.121 prebivalci mariborske oblasti pretežno večino. Oblastna skupščina v Mariboru kakor tudi oblastni odbor bodeta imela vsled prevladujočega števila kmetijskih volilcev in njihovih poslancev popolnoma kmetijski značaj. Kmetijstvo bi škodovalo svojem ugledu in javnim svojim gospodarskim koristim, ako bi se za delo v oblastni skupščini nekako programatično ne pripravilo in bi se naši kmetovalci ne zavedali, kaj bodo imeli njihovi zastopniki v oblastni skupščini opraviti.

Ako se uvodoma dotaknem tega vprašanja tudi s strankarsko-politične strani, moram poudariti, da naš kmetijski ljubljanski red in delo — pa naj pride isto od katerekoli strani. Zato bi naše kmetijstvo ne razumelo in ne odobravalo politike, ki bi preprečila delo v oblastni skupščini ali bi ga po otežkočala v foliki meri, da bi ne bilo pozitivnih rezultatov. S tem je dan tudi pravec politiki naše stranke glede oblastne skupščine in sploh glede sodelovanja pri oblastni samoupravi. Mi moramo delati in ustvarjati — in najsi bo to še tako težek in nevhvaležen posel. To je historična naloga naše stranke, ki se je moramo vedno zavedati.

Predno se pečemo z oblastno samoupravo kot tako, nikakor ne smemo prezreti, da je izšel istočasno kakor zakon o oblastni in sreski samoupravi tudi zakon o občni upravi, ki predvideva za nas praktično dvoje: prvič dobimo, da se tako izrazim, svojo pokrajinsko upravo v Mariboru in drugič se dosedanja prevelika glavarstva razkosa v manjši politične okraje, srezje. Oboje pomenja za naše kmetijstvo znatno pridobitev. Izvršila se bode vendar že enkrat decentralizacija uprave — rešili se bomo ljubljanskega centralizma, ki ni bil in ni nič boljši, ko beograjski. Samo to srečo imajo naši ljubljanski birokratični centralisti, da dostikrat svojo nedelavnost in upravno nezmožnost krijejo s cenjenim, pa zelo popularnim izgovorom na Beograd. Ima vremena v

Beogradu, toda poštenega truda večsi ne opazimo tudi pri uradnem šimelju v Ljubljani. Zdi se mi, da je tudi Ljubljana z upravnimi napakami mnogo zakrivila, da je nastalo v narodu tako nerazpoloženje in nezaupanje proti državi in Beogradu, da se naše kmetijstvo tira v strastno naskakovanje — odprtih vrat in da ne moremo priti do sistematičnega konstruktivnega dela v državni upravi kakor med narodom. Naloga bode bodočega mariborskega velikega župana, da bode ljubljanske grehe popravil in spravil, kolikor mu bo to le mogoče, v naše upravo ono pravičnost, točnost in red, ki je prvi predpogoj zaupanja naroda v državo. Moram pa tudi na tem mestu povedati, da si osobito kmetijstvo iz stvarnih razlogov ne želi na mestu našega oblastnega župana kakega okostenelega birokrata, temveč iniciativnega, delavnega in energičnega moža, ki nam bo tudi v oporo proti beograjski birokraciji, ker bo prišlo gotovo zlasti spočetka do hudih stvarnih in kompetenčnih konfliktov. Iz vsega pa rezultira, da nam bodo državni upravni organi krajevno in stvarno bližji, kar je nedvomno velikega pomena. Dalo se boče to našim ljudem izvrstno tolnačiti.

Poleg te nove upravne ureditve dobimo še oblastno samoupravo. Vprašamo se, kake naloge bode imela naša oblastna samouprava z ozirom na kmetijstvo? Mutatis mutandis iste kakor prejšnji naši deželni zbori. Ker odpade skrb za ljudsko in meščansko šolstvo, bode prišel do veljave čisto gospodarski program. Mistano nazaj, kaj je delal prejšnji deželni zbor in odbor? Oskrboval in zidal je ceste, gradil mostove, reguliral reke in potoke, vzdrževal celo posebne železnice; razvil je obširno delo za pospeševanje naše živinoreje, dajal je premije za živinorejske ogledne razstave, nakupoval je plemensko živino v inozemstvu, podpiral je gradnje dobrih in zdravih hlevov. Oskrboval je kmetijski poduk potom, motovalnih učiteljev, ustanavljal je živinorejske in bikorejske zadruge, podpiral je sploh razvoj kmetijskega združništva. Veliko dela je opravil z melioracijami in drežnjaranjem. Podpiral je našo vino in sadjerejo z vsemi vpoštev prihajajočimi sredstvi (brezobrestna posojila za napravo ameriških vinogradov, trsnice, viničarskih tečajev, predavanja in celi podučni tečajji na kmetijskih šolah, drevesnice itd.). Iste stvari najdemo takoj tudi v členu 2. zakona o oblastni in sreski samoupravi. Ker je mnogo naštetih institucij pri nas pod ljubljansko upravo ali propadlo ali pa se delo le v skromnem obsegu nadaljuje, bode imel oblastni odbor z ureditvijo teh zadev dovolj posla. Važen del nalog prejšnje deželne avtonomije je bila skrb za zdravstvene zavode. Sedaj so sicer ti v državni upravi, ali najpravišeje bi po mojem mnenju bilo, da se jih prevede nazaj v oblastno upravo. Zahteve, ki se stavijo do bolnišnic in sploh do zdravstvenih zavodov, so v državi prevelikane, da bi se jih moglo enotno upoštevati. Važno delo bo nadzorovanje okrajev in občin, zboljševanje komunalne uprave, ki se pri nas ravno ne odlikuje po kaki posebni iniciativnosti in naprednosti, pa naj jo vodijo možje iz katerekoli stranke. Naše tukaj prav nič ne izvzemam; konservativnost naših ljudi v komunalnih vprašanjih nam je vzela upliv v premmogih občinah in je stranko malo-dane ubila.

Po naših skušnjah s prejšnjo deželno avtonomijo in po besedah zakona o oblastni in sreski samoupravi je ta delovni program oblastne skupščine in oblastnega odbora, kar se kmetijstva tiče, samoobsebi umevna stvar, h kateri ni treba stranki zavzeti niti kakega posebnega stališča. Najvažnejše vprašanje za ureditev in dobro funkcioniranje oblastne samouprave so pa oblastne finance. Rešitev tega vprašanja ne bo lahka in bode znabiti marsikje navdušenje za oblastno samoupravo znatno ohladila. Država potrebuje za sebe velika sredstva ter je segla na skoro vse mogoče davčne oblike. Še našim kmetičkim vozičkom finančni minister v svoji modrosti ni dal miru. V zakonu samem se naštevajo med rednimi oblastnimi dohodki: 1. dohodki oblastnih posestev, zavodov, podjetij itd.; 2. samostalni oblastni davki in takse; 3. oblastna doklada na državni (pač neposredni) davci. Med izrednimi dohodki so ome-

neje državne podpore in dotacije, ki so določene z državnim proračunom in z državnimi zakoni. Poleg tega pravi zakon, da izloča država od čistega dohodka izkoriščanih gozdov rudnikov, vodnih sil in drugih inovov 15% ter ustanovi fond, iz katerega podpira tudi oblastne samouprave. Dovoljena so tudi investicijska posojila. Veliko to ni in če bodo ostalo pri prejšnji praksi, se bodo tudi sedanje oblastne skupščine neprestano borile za finančne drobčnice z bolj bogato obložene državne mize. Ravno tu je pa tudi moment, kjer bodo morale pokazati one stranke, ki jim je dobra oblastna samouprava pri srcu, korajžo ter povedati volilstvu, da no treba poseči v žep, ako se bodo hotelo za deželo kaj koristnega napraviti. Bil sem kinsko jesen na Hanoveranskem in sem se tankaj čudil, da imajo celo občinske ceste posute z apnencem, suhe in ravne kakor miza. Vprašal sem po stroških in sem zvedel, da ima občina čez 800% dobiček. Ali, rekli so župan, ljudje plačajo, ako nekaj od tega imajo. Tudi mi se ne bomo smeli ustrašiti, ako bomo v zakonski skupščini imeli priključno sodelovati tudi pri dragih delih in projektih, samo, da bodo pospeševali produkcijo in bodo tudi drugače narodu v blagor. Delo in vstvarjanje je še vedno našlo priznanje, konservativna lenoba je pa propadla in se uničila sama. S tem bi bil v okviru kratkega govora o črtal stališče kmetijstva do oblastne samouprave; stvari bi nedvomno veliko koristilo, ako bi se razvila o predmetu plodonosna debata.

KUPUJTE »PROSVETNO KNJIZICO«
»KLUBA NAPR. SLOV. AKADEMIKOV
V CELJU!»

Politične vesti.

Kralj in kraljica v Parizu. Kralj Aleksander in kraljica Marija sta odpotovala in Marijanski Lazni v Pariz. Pred odhodom sta posetila v Pragi naše poslanstvo in se dalje časa razgovarjala s poslanikom dr. Vošnjakom. V Parizu ostane kraljeva dvojica en teden. Za danes pričakujejo v Parizu tudi prihod rumunske kraljice.

Poslopja za oblastno upravo v Mariboru. Min. svet je odobril nakup zgradb v Mariboru in sicer v Krekovi ul. 8 in Gosp. ul. 40 in 50, za 1½ miliona dinarjev. V teh poslopih bo nameščena oblastna uprava v Mariboru.

Ne bo slo! Znano je vsem, kako nezdružive prilike vladajo na Hrvaškem, kjer Radičeva demagogija zastupa vse javno življenje v protidrjavno smer. Ta smer odpora in sovraštva se je zanesla že tudi v šole, in tisti ki so nekdanj strahopetno klonili madžaronskemu banskemu nasilju, so danes veliki junaki v sejanju sovraštva in odpora proti državi in nečuvne plemenske mržnje proti Srbom. Ta gonja je privedla na Hrvaškem tako daleč, da se učitelji, ki so od države plačani, torej državni uradniki po veliki večini niso odzvali vojaškemu vpoklicem na trimesečno vojaško službo v dobi velikih počitnic. Iz vseh teh razlogov je bila drž. uprava prisiljena poseči po remeduri ter je, da zaščiti šolo in šolski pouk pred hujškanjem blazne politike, izvršila potrebna uradna premeščenja učiteljstva. In nad tem se razburja »Slovenec« pod gornjim naslovom. Nad tem se zgražajo ljudje, ki so v Šušteršič - Lampetovi eri kranjske dežele, do krvi preganiali naše narodno učiteljstvo, ako se ni uklonilo njihovem pojmovanju naprednosti in svobode: blapec, organist, mežnar, ki poljubni roko gospodu in spoštuj kuharico gospodovo, sicer boš proklet in pregnan! Da, da! Gospodi krog »Slovenca« je žal za temi zlatimi časi, ko so dehlili svojo »naprednost« in milost vsakomu, kdor se ni uklonil in so ga mogli doseči. Živi in nikdar pozabljeni inkvizitorji govore danes in pišejo o naprednosti. Danes ponujajo hinavske besede, nekdanj so vladali z najhujšim nasiljem, ki je lepo kranjsko deželo sremenilo v zemljo potuhnenosti in hinavstva, kjer ni bilo prostora za močatost in značajnost. Časi se menjajo, sistem in bistvo klerikalizma pa je ostalo večno isto.

Popoln grški poraz v Mali Aziji. Uradni komunikacije angorske republike poročajo: Bitka, ki se je pričela 26. avgusta pri Karahissariu in je trajala neprestano 5 dni, je končala s popolnim porazom grške armade. Prihrsk turške ofenzive je razcepil grško arnado v dva dela. Divizije, ki so bile na severu, so popolnoma uničene; ostanki se potikajo po hribih in gozdovih. Južna skupina je doživela pri Tumiuk Hussuriu težek poraz in je zbežala v divjem begu. Velika množina vojnega materiala in municije je ostalo v naših rokah. Podrobnosti se niso znane. Zasedovanje se vrši dalje. Kutahiar in Kodos so zasedle naše čete. Grški poraz v Mali Aziji je napotil kralja Konstantina, da zaprosi antanto pomoči. Angleški listi menijo, da se bo sedaj na beneški orientski konferenci gotovo uresničil pariški načrt in da bodo Grki izpraznili Malo Azijo.

Grki, ki so izgubili okoli 5000 ljudi, se umikajo v največjem neredu.

Težek položaj Špancev v Maroku. Špancem se godi slabo v Maroku. Zaskrivajo sicer s tajinstvenim plaščem izgube ondornih čet. Sumljivo in, kar poroča »La Voz«, da bo odšel vrhovni komisar general Burguete v Madrid k operaciji radi želodčne bolezni in nato odstopil.

Celjske novice.

PEVSKA VAJA članov C. P. D. (mesani in moški zbor) se vrši danes, v sredo dne 6. tm. ob 20. uri (8. zvečer) v mali dvorani Narodnega doma. Prosimo vse p. n. pevke in pevce, da se vaje točno in polnoštevilno udeležijo. Društvo nastopi povodom obiska srbskih seljakov v Celju v nedeljo zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. — Odbor.

V četrtek, dne 7. septembra ob 10. uri dopoldne se vrši v restavracijskih prostorih celjskega Narodnega doma slavnostno zborovanje »Kluba naprednih slov. akademikov v Celju«. Na zborovanje vlučno vabimo vse starejšine, tov. akademike in vse prijatelje kluba. Odbor.

»Klub napr. slov. akademikov v Celju« priredi ob priliki svoje 15-letnice v četrtek, dne 7. septembra v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma **veliko ljudsko slavnost**. Vsi prostori so bajno okrašeni. Aranžma vodi priznan strokovnjak. Vsak prostor nudi svoja posebna presenečenja. Na galeriji velika planinska koč. Poleg godbe, petja in plesa je na sporedu šaljiva pošta, kabalet, v katerem nastopi svetovnoznana indijski fakir, volitev kraljice večera itc., itd. Svira mariborska vojaška godba. V sijajnem, mistično urejenem ameriškem baru posebna godba. Vstopnina 5 dinarjev za osebo. — Vabila so se razposlala samo izven Celja, za mesto pa le društvom in korporacijam. Vabljeni je samoobsebnostno vse cenjeno občinstvo.

Moška CM podružnica v Celju obvešča vse narodno občinstvo, da pobira podružnični blaginik g. Janko Cergol, letno članarino ter tudi vse prostovoljne prispevke in darila za prepotrebno našo šolsko družbo. Vsak Jugosloven mora biti član CM družbe!

Pevska vaja za mašo meščanske šole. Dne 12. tm. pevska vaja za mašo ob 3. uri popoldne v mešč. šoli. Naproseni so tudi tisti, ki so izostali in so lani sodelovali. Ravnateljstvo.

Na obrtno razstavo v Maribor! Iz Celja odide večja partija obrtnikov in drugega občinstva na mariborsko obrtno razstavo v nedeljo 10. tm. z jutranjim vlakom. Opozarja se, da se legitimacije za polovično vožnjo dobijo tudi v tajništvo Občeslovenskega obrtnega društva v Celju, Prešernova ulica 3. I Legitimačja stane 5 Din.

Izgubilo se je: Pretečeni petek dopoldne ob 10. uri 6 voznih listkov za prejeeto koruzo na poti od tovnega skladišča do Ljublj. kred. banke. Najditelj, kateremu so vojni listki brez koristi, se napraša, da jih odda proti nagradi na policiji.

Oskrunjevalci grobov so se pojavili na okoliškem pokopališču. Dan za dnem se dogaja, da zginjajo cvetke v grobov, ki jih prinašajo vsajci ranjčim. Bodisi, da so v vazah ali nasajene, izruvajo jih celo s korenino. Orožništvo se opozarja, da zasleduje te vrste tatove.

Gibanje prebivalstva v Celju. Pravega pol leta tekočega leta je bilo v mestu Celju 68 porok, 106 porodov, med temi 37 nezakonskih, 15 mrvtorojenih. Umrla je od 0—5 let 22 oseb, 5—15 let 4 osebe, 15—30 let 28 oseb, 30—50 let 28 oseb, 50—70 let 35 oseb, nad 70 let 38 oseb, skupno 170 oseb; in sicer na domu v mestu 34 v zavodih 136. Vzroki smrti so bili v 5 slučajih: življenska slabost, v 28 jetika, v 11 pljučnica, v 2 legar, v 2 griža, pri 4 črevesni katar. — Vsled ran so umrli 3, na raznih drugih infekcijskih boleznih 8, za možgansko kapjo 3; za srčno liubo in defekti krvotoka 37, vsled raka 2; ostalih naravnih slučajev smrti je bilo 44; smrtna posledoba 3, samomora 2, nasilna smrt 1.

Porotnega zasedanja letošnja jesen v Celju ne bo. Na vstvi bi bili samo trije slučajji, ki so pa bili odstopljeni deloma mariborski, deloma ljubljanski poroti.

Jesen je prišla. V noči od nedelje na ponedeljek smo dobili obilo dežja, nastopilo je hladnejše jesensko vreme, ki se občuti kot nekaj, česar se že več ne spominjamo prav, ker smo imeli dostej le sonce. Razni tako malolepi potečki, ki tečejo skozi Celje, so zopet oživel, voda je odnesla razno nesnago in smrad, ki se je zbirala celo leto po ten posušenih strugah. Pozno je prišel dež, za mnoge poljske pridelke prepozno, prinesel pa nam je še mnogo blagoslova.

Velika razvada se je v Celju udomačila v zadnjem času, ako se smemo imenovati to razvado, da se kar tekmuje, kdo bo brez privoženja bristojne oblasti pozidal kje v mestu kako uto ali barako. V tem pogledu moramo žal konstatirati, da se postopa tako popustljivo, kot bi se ne smelo. Pri tem se ne gre samo za upravičeno nevoljo in pritožbe meščanov, ki se čutijo v svojem pravu prikrajšane, gre se v prvi vrsti tudi zato, da se cela slika mesta ne pokvari. Mestni stavbni urad in mestni magistrat, vkolikor prideta tu v poštev, morata tej strani »olepšanja mesta po gotovem načrtu« posvečati vso pažnjo!

Kino Gaberie. Danes v sredo 6. 9., jutri v četrtek in v petek »Čar ljubavi«, drama v 5 dejanjih. V glavni vlogi Lotta Neuman.

GLASBENA MATICA V CELJU.

Vnemo celjskega prebivalstva za glasbeno umetnost nam dokazujejo polno zasedeni koncerti, serioznih umetnikov. Delovanje za razvoj glasbe seveda še davno ni končano z obiskom in uživanjem umetniških koncertov, marveč nam ti morajo le biti v spodbudo, da tudi sami aktivno posežemo na to polje. Popolno pojmovanje glasbenih umotvorov nam more omogočiti le naša lastna glasbena izobrazba. Naloga naše »Glasbene Matic« pa je, da zanesse to izobrazbo v najširše sloje s tem, da nudi občinstvu cen in temeljit poduk glasbe. »Glasbena Matica« v Celju je pod daniimi možnostmi vršila to nalogo z vso požrtvovalnostjo, ki bi zaslužila večje moralne in materijelne podpore od strani občinstva. Z žalostjo je treba ugotoviti, da je število učencev za naše mesto neznatno nizko in da posveča celjsko občinstvo temu zavodu mnogo, mnogo premalo pažnje in pozornosti.

Da pritegne zavod čim več učencev nase, še je odločil društveni odbor, da poskrbi za bližajoče se šolsko leto za čim prvovrstnejše moči, pri čemur se kljub primanjkljaju ni ustrašil nadaljnih gmotnih težkoč. »Glasbeni Matici« se je posrečilo pridobiti odlično pijanistinjo gđc. Novakovo, ki je do sedaj z odličnimi uspehi delovala na »Jugoslov. konservatoriju« »Glasbene Matic« v Ljubljani. Gđc. Novakova je absolventka praškega konservatorija in uživa enako izbornen sloves kot učiteljica in kot proizvajajoča umetnica. Da nam bo moogoče vzdržati tako prvovrstno moč trajno na zavodu, je stvar vseh slovenskih starišev v Celju, da pošlijejo svoje otroke, ki se uče klavirja, v šolo »Glasbene Matic«, kjer je pouk temeljitejši in gotovo tudi cenejši kot pri raznih privatnih učiteljih. — Druga odlična pridobitev za zavod je celjskemu občinstvu dobro znani skladatelj g. Slavko Osterc, ki bo poučeval teorijo, harmonijo in mladinsko petje v zboru. Sloves gosp. Osterca nam jamči za prvovrstne uspehe in njegovo šolo bodo zapuščali teoretično izborni podkovani gojenci. Dosedanji ravnatelj Glasbene šole g.

Stolz je po svojih odličnih zmožnostih in uspehih občinstvu itak dobro znan.

Tako razpolaga torej »Glasbena Matica« letos z res prvovrstnimi močmi in dolžnost našega občinstva je, da podpre ta velevažni kulturni zavod v vsakem oziru. Na občinstvu je sedaj ležeče, da pokaže, koliko mu je ležeče na tem zavodu — in ležeče mu mora biti na njem vse!

LJUDSKO VSEUČILIŠČE V CELJU

bo pričelo z rednim delovanjem začetkom meseca oktobra. V letošnjem šolskem letu 1922/23 se bode vršilo v risalnici tuk. deske meščanske šole vsakih 14 dni po eno redno predavanje in zraven tega še pet tečajev po 2 oz. 1 mesec (tedensko po 2 uri t. i. mesečno 8 ur in skupno 16 ur) iz sledečih predmetov: v mesecih oktobru in novembru se bo predavala slovenščina; v decembru in januarju fizika; v februarju in marcu srbohrvaščina; v aprilu in maju knjigovodstvo in trgovsko računstvo ter v juniju pa kemija. Kot predavatelji so naproseni strokovnjaki. Vsakdo, ki hoče obiskovati redna predavanja ali pa tečaje, mora biti član tuk. ljudskega vseučilišča in dobi kot tak posebno izkaznico, ki jo bo pri vstopu k predavanjem ali v tečaje kontrolnemu organu pokazati. Član pa postane lahko vsaka oseba (š 12 društvenih pravil), ki je dovršila 16. leto starosti brez razlike na spol, poklic in predizobrazbo. Tem rednim članom je plačati pri vstopu, vpisnine 2 Din. ter mesečne članarine po 1 Din t. i. v celim šol. letu 14 Din in imajo s tem prost vstop k rednim predavanjem ki bodo letos vsakih 14 dni. Člani, ki pa hočejo obiskovati tudi tega ali onega zgoraj navedenih predmetov v tečajih, dobe pa še posebne izkaznice kot slušatelji tečajev in plačajo za vsako uro predavanja po 1 Din, torej za eden predmet, ki se ob dela v 16. urah, 16 Din. Pripomni se, da bo tajništvo tuk. ljud. vseučilišča razposlalo še ta teden vpisovalne pole za slušatelje rednih predavanj posameznim celjskim društvom, ki nai med svojimi člani nabirajo tudi člane - slušatelje za tuk. ljud. vseučilišče. Vpisnino in redno članarino je ob pristopu vplačati vnaprej vsaj za pol leta t. i. 8 Din. Učnino za tečaje pa za toliko predmetov, kolikor jih kdo hoče obiskovati: število članov za redna predavanja je neomejeno, pač pa se v posamezne tečaje sprejme samo po 50 slušateljev. In za te slušatelje v tečaje bo vpisovanje v nedeljo, dne 24. septembra od 8. do 11. ure ter od 14. do 16. ure, ki se bo vršilo v risalnici deske meščanske šole.

Pripomniti je še, da se bodo letošnja predavanja ponazorila z lepimi skoptičnimi slikami in tudi filmi. Gosp. ravnatelj Serrajnik je namreč kupil za desko meščansko šolo izvrsten kinopararat, ki ga bo iz prijaznosti dal v uporabo tudi predavateljem ljud. vseučilišča, za katero dobrotočnost se mu predsedstvo ljud. vseučilišča že vnaprej iskreno zahvaljuje. — Tudi je še omeniti, da se bodo vršila redna predavanja (kakor lani) v večernih urah od 8. do 9. ure; čas tečajev bo pa tudi ob večerih in se bo natančnejša ura dodelila pri prvem sestanku.

NIKDO NAJ NE ZAMUDI VELIKE LJUDSKE SLAVNOSTI K. N. S. A.!

Dopisi.

Meščanska šola v Žalcu. Pred meseci smo poročali že o nameravanem ukinjenju meščanske šole v Žalcu. Na intervencijo tamošnjega župana g. Vabiča in predsednika krajnega šol. sveta g. Vizoviške se je dalo v Ljubljani na pristojnem mestu zagotovilo, da se že sklenjeno ukinjenje šole prekliche. Kakor pa se nam poroča, izgleda vendar tako, da stojimo neposredno pred tem, da se začena novo šolsko leto, da pa se I. razred meščanske šole v Žalcu opusti. To bi bil začetek konca te šole, ki jo je naša nekdanja štajerska deželnozborska delegacija s težkim trudom in po desetletnih bojih priborila kot prvo slovensko šolo te vrste na Slovenskem Štajerskem, šola je bila otvorena leta 1917. Ko registriramo to zadevo, ne moremo storiti tega brez ogorčene kritike

na dve strani. Očitamo Žalcu, da je z neko neodpustno malomarnostjo spravil obstoj šole v nevarnost. očitamo pa tudi viš. šol. svetu v Ljubljani, da ne zna najti načina in poti, da doseže v Žalcu to, kar šola za svoj obstoj in razvoj nujno rabi. Ali naj ta lepa pridobitev, ki bi naj prinašala narodu Savinjske doline blagoslov izobrazbe in napredka propade v kraju, ki ni najrevnejši in ne najzadnji po imenu in po svojih ljudeh — v dobi, ko tako bujno cvete materializem in je tako malo smisla za lepo in dobro, kar bi naj služilo vsem, in to je šola. Ne kritiziramo radi, uverjeni smo, da bo Žalec pod vodstvom svojega župana in event. sodelovanjem zainteresiranih občin Savinjske doline znal preprečiti v zadnjem trenutku padec, ki bi ga bil sokriv.

Laško. Dočim povsod slišimo razveseljena poročila o padanju živinskih in mesnih cen, stokamo v Laškem še vedno pod nenasitljivostjo naših mesarjev. V Ljubljani n. pr. se dobi I. volovsko meso kg po 50 K. II. vrste po 40 K. dočim moramo mi plačevati meso najslabše kravje vrste še vedno po 52 K. Take krave plačujejo naši mesarji po 18—26 K. Okr. glavarstvo pripoveduje, da se sme pribiti ceni žive teže za meso več kot 80%. Vendar ne vidijo ne okr. glavarstvo, ne sodnja in ne orožništvo tega navijanja. Vsak teden v ponedeljek gledamo, ko odpošljejo iz Laškega nad 100 glav najlepše živine. Mi pa moramo hrustati suhe krave. Ves okraj bodo izmozgali, bogatijo le oni prekupci in mesarji, katerih je naš okraj poln, kakor nobeden. To so koristi proste trgovine, pod katero trpi kmet in tržan. Ali okr. glavarstvo res ne najde potov, da zatre prekupce, ali tudi slinovka in parkljevka ki ste razširjeni po našem okraju, ne ustavita izvoza in veriženja?

Iz Ormoža. Dolgo je trajalo, toda končno smo vendar prišli tako daleč, da se osnuje pri nas meščanska šola in se s poukom že letos prične. Vsem, ki so se za oživotvorenje te za naše mesto in celotni okraj tako važne šole, resnično zavzemali, gre naša hvala. Nekdaj tako bujna nemškutarija je po prevratu precej usahnula, to pa še ni dovolj, ko govorimo o novi šoli, ne mislimo več na čase Delpinovega vladanja pri nas, nova slovenska meščanska šola nam bo vzgajala zaveden in sposoben naš naraščaj, ki se od raznih političnih hujšakcev ne bo dal tako slepo komandirati, ker bo znal sam misliti, četudi dopisniku »Straže« to ne bo prav. O poučevanju verouka pa ne homo odločali in sklepali prav ničesar ne mi demokraci, ne verni dopisnik »Straže«, ne nikaki zaupniki, ker čeni načrt je že določen od višje šolske oblasti in predvideva verski pouk pri nas kakor drugod ter je »Stražina« sveta vojska za verski pouk na naši meščanski šoli toliko potrebna in koristna kakor procesija za dež, kedar so že nalivi.

UDELEŽITE SE VSI KLUBOVEGA SLAVNOSTNEGA ZBOROVANJA!

Dnevna kronika.

Lepo uspelo predavanje o oblastni samoupravi je imel v soboto v mariborskem Narodnem domu ptujski okrajni glavar dr. Pirkmajer. Predavatelj je opisal stanje in vzroke današnje neinteresanosti ljudstva za javno življenje in je v stvarnih izjavah dokazal, da bo pravično umejanje in izvrševanje določil o oblastni samoupravi odpravilo to mrtvilo in vzbudilo v širokih slojih naroda državni čut in zmisel za javno gospodarstvo. Želeli bi bilo, da g. predavatelj obišče s svojim zanimivim predavanjem tudi druge večje kraje mariborske oblasti.

Podružnica Jugoslov. Matice v St. Jurju ob juž. žel. bode dne 10. septembra popoldne ob 3. uri priredila tombolo z veliko ljudsko veselico, kjer bo sodeloval domači pevski zbor in domača godba. Za dobro jed in pilačo bode skrbjeno. Srečke za tombolo so v predprodaji v vseh trgovinah.

Državna gimnazija v Mariboru. Začetek šolskega leta. 1. Sprejemni izpiti za 1. razr. dne 11. septembra od točno 10. ure dalje; vpisovanje za te izpise se vrši do te ure, s predložitvijo zadnjega

šolskega izpričevala in rojstnega lista. 2. Ponavljalni izpiti dne 11. sept. od 8 ure dalje; vsi izpizniki se morajo javiti ob tej uri. 3. Vpisovanje dijakov od 2. do 8. razreda je dne 12. sept. 4. Otvoritvena božja služba je dne 14. sept. ob 9. uri; takoj nato upravn ureditev vseh razredov. 5. Redni pook se prične dne 15. septembra ob 8. uri.

Zborovanje Udruženja jugoslov. učitelstva na Bledu. V nedeljo se je vršila na Bledu v lepi dvorani zdraviliškega doma druga skupščina Udruženja jugoslov. učitelstva, poverništvo Ljubljana. Udeležba je bila zelo velika, ker se zborovanja niso udeležili le delegati okrajnih društev, ampak tudi zelo veliko število drugega učitelstva. Zborovanje je potekalo v najlepšem redu ter pokazalo, da gre naše učiteljstvo svojo pravo pot. Tudi učitelja in učiteljice tare breme povojnih razmer, a onadva se zavedata, da tega ni kriv ne narod, in ne država. Kljub slabemu materialnemu stanju sta odločno narodna in državna. Tako učiteljstvo moramo pač spoštovati.

Dr. Fran. Zupanc ž. V torek okrog polnočja je postalo naenkrat slabo znemu priljubljenemu ljubljanskemu zdravniku dr. Franu Zupancu. Poklicani zdravnik dr. Volavšek je mogel le še ugotoviti nastopijo smrt.

Posojilnica v Vojniku obhajala je pretečen mesec 25 letnico svojega obstanka. Pri tej priliki je razdelila 10.160 kron v dobrodelne namene šolam, občinam (za reveže), gasilnim društvom itd. V trajen spomin tega svojega slavlja je določila tudi 600 kron vsakoletne podpore (ustanov) enemu pridnemu učencu kake kmetijske šole (v prvi vrsti one v St. Jurju ob i. ž.). Pravico do te ustanove imajo kmetijski sinovi iz župnij: Vojnik, Novacerkev, Šmartin v r. d., Frankolovo in Črešnjevec. Prošnje naj se do 1. okt. ti. vlagajo pri Posojilnici v Vojniku.

Akademski krožek v Žalcu uprizori pod vodstvom starešinskega odbora »Slov. dij. zadruga v Pragi dne 7. 9. t. v Trbovljah, 9. 9. t. v Sošanju in 10. 9. t. v Slovenjmagradu v prid »Slovenski dijaški zadrugi v Pragi« predstavo »Strahovi« (H. Ibsen), družinska drama v 3 dejanjih. V glavni uloži nastopi kot gost g. Milan Skrbinek, član ljubljanskega dram. gledališča. Z ozirom na to, da je čisti dohodek namenjen gospodarski organizaciji slovenskih praških visokošolcev, prosimo prijatelje omladine, da z obilno udeležbo upoštevajo nie težavni položaj v inozemstvu.

Akademski kolegij v Ljubljani. Tovariše — akademike, ki nameravajo prositi za sprejem v akad. kolegij za prihodnje šolsko leto, opozarjamo, da se dobe tozadevni formularji pri vratarju akad. kolegija. Prošnje je vložiti čimprej ravnateljstvu akad. kolegija, zadnji rok je 7. oktober 1922. Tovariši, ki žele informacij, in formularje naj se obrnejo na organizacijo stanov. akad. kolegija, Kolodvorska ulica 22. Priložiti je kuverto in 2 Din. Odbor organizacije stanovalec akademskega kolegija.

Razstava goveje živine v St. Jurju ob juž. žel. Ob priliki obiska srbskih kmetovalcev v ponedeljek dne 11. sept. t. priredi kmetijska podružnica v St. Jurju ob juž. žel. krajevno razstavo goveje živine. Razstavila se bo ona plemenska živina, ki je bila tekom letošnjega leta vpisana v matično knjigo, katero je začel voditi živinorejski odsek kmetijske podružnice. Razstava obeta biti vrlo zanimiva in poučna, ker bo pokazala začetek sistematičnega dela glede pravičnega odbiranja za plemo. Prijatelje živinoreje in ljubitelje lepe živine na to razstavo posebej opozarjamo. Otvoritev ob 9. uri predpoldne.

Anton Seifert, odlični upravni strokovnjak, magistratni ravnatelj in županov namestnik v Zagrebu je umrl 2. tm.

Japonska vojna ladja se potopila. V sled hudega viharja se je potopila japonska križarka »Nitaka«. Z njo se je potopila vsa posadka, ki je štela 300 ljudi. Oborožena je bila z 20 topovi.

Ljubezenska tragedija. V Marseillu se je dogodila ljubezenska tragedija, ki je podobna kriminalno - sentimentalnemu kino - romanu. Neki Guichard, zasebni uradnik, je živel več let v divjem zakonu z dijakinjo umetniške šole 25letno Aneto Cenci. Posledica ljubezni je bilo dete, ki se je rodilo pred dvema leti. Guichard je obljubil svoji ljubici, da jo poroči. Ko je pred nekaj dnevi zopet

prosila Guicharda naj jo poroči, jo sune brutalno od sebe ter ji reče, da je z drugo zaročen. Aneta razočarana je v svoji žalosti potegnila samokres in s tremi strelji ustrelila zapeljivca; po osveti pa se je sama javila na policiji.

Potni listi za Avstrijo. Pristojbina za vidiranje potnih listov za Avstrijo bo po sporazumu med avstrijskim poslanstvom in našim ministrstvom za zunanje zadeve znašala 50 Din. Dijaki, uradniki in delavci plačajo za vizum 10 dinarjev.

Herman Wendel, nemški publicist in prijatelj Jugoslovancov, ki je napisal že več del o Jugoslaviji, je prišel v Ljubljano in si ogledal velesejm. Hoče obiskati tudi druga večja jugoslovanska mesta.

Skrivališče žeparjev so odkrili v Zagrebu pri neki Barbari Cerovac. Tu so se sestajali najglasovitejši žeparji. Z so dobili Ivana Milanoviča in Ljudevita Štimaca, ostali so pobegnili. Pri ženski so dobili vložno knjižico za 70.000 K, razne delikatese in sladčice.

Orjaška kača. Na Moravskem je izsledil nadgozdar Kudelka blizu Novega Jičina 5 m dolgo kačo. S pomočjo vojaštva je okrožil njeno gnezdo, nakar so kačo ustrelili. Ta kača je pogoltnila 4 letno deklico, ki je izginila brez sledu.

Ceste iz gumija in stekla. V Londonu delajo ceste sedaj iz gumija in stekla. Veščaki trdijo, da trajajo gumijeve ceste petnajst let, toraj še enkrat več, kakor če so tlakovane z lesom. Inženjerji skušajo tlakovati še z drugim materialom kakor z železom, steklom in pluto. Steklo vporabljajo za ceste posebno na Francoskem. Površina takih cest je hrupava. Ceste iz stekla so izvanredno trpežne.

Tajni carski arhivi. Sovjetska vlada je začela priobčevati tajne arhive stare ruske vlade. Sedaj je izšla prva knjiga, ki vsebuje dokumente o nemško-ruskim odnosih in o francosko-ruski aliansi.

Enodnevní tečaj za spravljajanje sadja na državni kmetijski šoli v St. Jurju ob južni železnici. Bogastvo letošnje sadne letine naj se dobro izrabi. Naše pozne zimске sorte se dajo hraniti skoro celo leto. Ni treba z nimi preveč siliti na trg in kaziti cene. Prometna sredstva gotovo ne bodo kos preneglemu navalu. Naloga sadijara je torej, kar je trpežnega spraviti in ohraniti. Za to je mnogim pouk neobhodno potreben. Tečaj se vrši dne 17. septembra t. l. s sledečim sporedom. 1. Predavanje: sestavina zrelega in nezrelega sadja, o vzrokih gnilobe in naglega propadanja sadja, obiranje, sortiranje, spravljajanje, zlaganje v posode za transport. Razna domača poraba mani trpežnega in poškodovanega sadja kakor za sadijevec, kis, sušenje ter sežanje. Praktične demonstracije: obiranje, vlaganje, spravljajanje sadijevca, kisa, sušenje, kuhanje čežane. Za tečaj se je prijaviti z dopisnico podpisaneu ravnateljstvu do 15. sept. V slučaju obilne udeležbe se bo tečaj ponovil 24. sept.

Ne v Ameriko! Danes je ministrstvo za zunanje stvari na zahtevo ameriškega poslanstva ponovno predlagalo ministrstvu za notranje stvari, da odreče vsako izdajanje potnih listov za Ameriko, ker se mora zaradi pomanjkanja dela v Ameriki preprečiti vsako priseljevanje.

Najstarejši ljudje v naši državi. Najstarejši človek v naši državi je 125letni Ilija Tošević iz Negrova v bregatniškem okraju ob srbsko-bolgarski meji. Rojen je bil leta 1797., sedem let pred prvo srbsko vstajo. Interesantno je, da je v bregatniškem okraju še nar stoletnih starčkov. Zmernost v jedi in pijaci in tamkajšnji planinski zrak mnogo pripomorejo k visoki starosti. Za Ilijo Toševićem pride po starosti na vrsto Milosav Bogatinović iz Pavletince na Ovčjem polju, ki ima 110 let, nato Spasoje Karakašević in Petar Petrovič, 105 let. Nako Stančević 103 leta, in Arzo Zdravković 100 let.

Falsifikati taksnih mark. Ker so se pojavili falsifikati taksnih mark (kolkov) v vrednosti 10 in 30 Din emisije, ki velja v pokrajinah izven Srbije in Črnogore, je odredila generalna direkcija posrednih poreza z razpisom št. 21.497/1922, da se vzameta te dve kategoriji kolkov s 16. sept. 1922 iz prometa in da s tem dnevom prestaneta veljati. Taksne marke teh dveh kategorij se zamenjavajo proti prvim taksnim markam do

všetega 15. decembra 1922 no veljavnih predpisih.

Družba sv. Cirila in Metoda. Družba sv. Cirila in Metoda ima svojo letošnje veliko skupščino dne 10. septembra v Ljubljani v Kazini, to je v isti hiši, kjer so leta in leta kovali naši nasprotniki naklepe, kako bi mogli čimprej zgraditi most do Adrije. Avstrija počiva sedaj za večno, most se ni zgradil, kajti pričeta dela, ki so bila že zelo močna, so se podrla. Nameravani most se ne bo nikdar zgradil, ker imamo sedaj svojo lastno državo. Takoj po polomu smo omenili, da je konec vsega rovanja ter da naših obrambnih društev, zlasti Družbe sv. Cirila in Metoda, ne bo več treba. Pa kako smo se zmotili! Naši sosedi Nemci, Italijani in Madžari so vse kaj drugega, kakor naši prijatelji. Godi se jim dosti slabše kot nam, a ne dajo miru, vedno škilijo čez meje. Lega Nazionale, nemški Schulverein in Südmarka še obstojajo ter zbirajo judežve groše. Kam gre ta denar in zakaj se ga vporablja, si lahko misli vsakdo. Naša država mora biti močna, krepka in oborožena proti vsakim spletkam. Poleg energične vlade morajo še naprej obstojati obrambna društva. Družba sv. Cirila in Metoda je še nadalje potrebna, v sedanjih časih še bolj kakor kdaj prej. Pod Avstrijo smo poznali naše nasprotnikogovileže, dr. Bideria, dr. Egerja, dr. Ambrožiča! Ti so odšli v svojo obljubljeno deželo. Südmarka in Schulverein pa še eksistirata. Ti društvi še zbirata in pošiljata denar ter seleta hujko med pšenico. Pomisliti moramo, da je še nad pol milj. Slovencev pod tujim jarmom. Zbirajmo vedno in povsod za našo šolsko družbo CMD!

Invalidi, vdove in sirote. pridite vsi v nedeljo dne 10. tm. ob 10. uri dopoldne na javen protestni shod, ki ga sklicuje na dvorani Mestnega doma Centralni odbor Splošne organizacije vojni invalidov v Ljubljani v smislu sklepa seje Središnjega odbora Ratnih Invalida v Beogradu s sledečim dnevnim redom: 1. Invalidski zakon. 2. Poročilo Srbov in Hrvatov. 3. Izplačilo zaostalih doplatkov. 4. Invalidni domovi in zdravilišča. 5. Slučajnosti tovarišev. Vso invalidom naklonjeno javnost vabimo, da nam z obilno udeležbo pripomore do naših pravic. Centrala.

Obisk tužcev na ljubljanskem velesejmu. Do sedaj so sejem obiskali Angleži, Belgijci, Bolgari, Francozi, Grki, Italijani, Rumuni in celo trgovci iz Carigrada. Angleži in Francozi so se pred vsem zanimali za piroteške preproge. Francozi in Grki za lesno industrijo. Belgijci in Francozi se zelo zanimajo za naše čipke.

Morska pošast v okolici Genove. Dva ribiča sta ribarila v glavnih kopalniških Sestripioneta na Genovskem jezuru. Naenkrat sta privlekla iz vode v mreži nekako ribo, kakoršne ni bilo še nikdar videti v švicarskih vodah. Bila je dolga tri metre in pol. Riba ni imela zob, jezik pa je imela dolg 70 cm. Na glavi je imela rilec kakor slon, zato so jo imenovali morski slon. Riba je razstavljena v neki restavraciji v Genovi, da jo lahko vsakdo vidi.

Dobra žena in mati ima vedno nekoliko steklenic lekarnarja Fellerja prijetno dišečega »Elsafluida« pri hiši. Dobro služi za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za usta, kožo in glavo. Mnogo močnejši, izdatnejši in delujoči kakor francoski žganje. 3 dvojinate steklenice ali 1 specialna steklenica skupno z zavojem in poštnino za 72 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja Elsatrg 356, Hrvatsko. b

PODPIRAJTE KLUBOVO PROSVETNO DELO S KNJIGAMI IN DENARNIMI PRISPEVKI!

Dr. FERDO KORUN:

Feodor Mihajlovič Dostojevski.

(Nadaljevanje in konec.)

Prišel je končno tolikani zaželen dan slovesa iz jetništva! Le malo prijaznih obrazov, zato pa mnogo več zavidnih, sovražnih pogledov v slovo. To je bil zadnji pozdrav njegovih tovarišev... Feodor je vstal od mrtvih in se

vračal v novo svobodnejše življenje (leta 1854).

Kot prostak je bil uvrščen v 7. sibirski pešpolk in s 1. novembrom 1855. imenovan poročnikom, star 35 let. Njegov položaj se je znatno izboljšal; začel je dopisovati z rodbino in prijatelji. Prišel za pero in napisal (še v Sibiriji) pripovedi: »Stričev sen«, »Zapiske iz mrtvašnice« in roman »Ponižani in razžaljeni«.

V Sibiriji se je strastno zaljubil v mlado vdovo po svojem prijatelju Dimitriju Isajevu in se z njo poročil 6. marca 1856. Po štirih letih mu je vendar bilo dovoljeno odpotovati v evropsko Rusijo in se nastaniti v Tveru, kamor je prišel že jeseni leta 1859. Po zimi istega leta je došel s svojo ženo Marijo v Petrograd po osemletnem prognanstvu.

V tej dobi se je vršil v Rusiji preporod javnega življenja; nastalo in vzraslo je živahno gibanje za probudo in prosveto narodovo na vseh poljih. Temu novemu in plodonosnemu gibanju je stal na čelu Aleksander II., car osvoboditelj, ki se je predvsem zanimal za kmeta, hoteč na vsak način izboljšati njegovo žalostno in zanemarieno stanje. Vsa inteligenca je sodelovala, nekateri iz golega idealizma, drugi pa so bili nekako primorani, če so hoteli živeti s časom. Pisatelji se niso dosti bavili s filozofijo (nemško so začasno sloh zavrgli), povdarjali so le bolj gospodarsko delo in iskali najkrajšo pot, kako spremeniti močvirja v plodovito zemljo. Najmočnejši vpliv je imela žurnalistika. Dostojevski, ki je bil vedno navdušen za narodov dobrobit in blagostan, ni hotel biti zadnji pri skupnem delu. Z bratom Mihajlom sta začela izdajati list »Vremja« (»Čas«); s tem sta hotela oživiti, izboljšati in vzbuhati rusko narodno zavest ter koristiti gospodarskemu napredku. List je začel izhajati s 1. prosincem 1861. in se je prav hitro razširil. V njem so izšli Feodorovi »Zapiski iz mrtvašnice«, ki so mu zopet priborili staro literarno slavo. S časopisom je imel mnogo dela; razven tega se je njegovo zdravje zopet poslabšalo. Šel je za kratko dobo v tujino; kot strasten igralec je priigral tam 11.000 frankov. V »Vremji« je priobčeval tudi svoj roman »Ponižani in razžaljeni«; leta 1862. pa je bilo prepovedano izdajanje lista radi nekega članka o priliki vstaje na Poljskem.

Leto pozneje (1863.) je odpotoval Dostojevski drugič v inozemstvo iskat zdravja. Začel je igrati in zaigral vse, kar je imel. Njegovi prijatelji so si morali zanj izposoditi denar. V spomin na to neljubo epizodo je dostojevski pozneje napisal roman »Igrač«. Leta 1864. mu je umrla žena za pljučno jetiko. Tri mesece nato pa brat Mihajlo, zapustivši svojo družino brez vsakih sredstev, Feodor je začel izdajati nov list »Epoha«, ki pa je kmalu prenehal izhajati, ker je bilo 15.000 tisoč rubljev dolga. Njegova teta iz Moskve mu je sicer darovala 10 tisoč rubljev, toda stroški so bili preveliki in ta vsota ni zadostovala. Z neuspehom »Epoha« je končalo žurnalistično delovanje Dostojevskega.

Pričenja pa nova doba, mirnejša doba njegovih velikih in svetovnih romanov.

Dostojevski je leta 1865. tretjič odpotoval v inozemstvo; tokrat se je prav kmalu vrnil v Petrograd. Da bi se izkopal iz dolgov in zboljšal svoje finančno stanje v toliko, da bi tudi za družino svojega ranjkega brata lahko skrbel, je začel pisati velike romane. V letih 1865. in 1866. je napisal svoj najboljši roman »Zločin in kazen«, ki ga je vsaj začasno izkopal iz denarnih zadreg; prodal ga je namreč za 3000 rubljev. Ta roman je bilo njegovo drugo večje delo po povratku iz prognanstva. Ker bi romana »Igrač« sam ne mogel napisati do dogovorjenega roka, je pozval na pomoč stenografino Ano Grigorjevno Switkinovo; v njo se je trasto zaljubil ter jo leta 1867. poročil. Iz tega zakona sta dva otroka umrla prej ko oče, hčerka Ljubov in sin Feodor, sta ga pa preživela. Kmalu no poroki je šel v tujino, kjer je prebil 4 leta. Napotil se je v Draždane in Genovo. Tu je živel jako skromno; pisal je za vsakdanje krhne romane: »Idiot«, »Večni mož« in »Demone«. Prišel je v takšno denarno stisko, da je celo moral svojo obleko zastaviti. Življenje v inozemstvu mu je postalo nezno in leta 1871. se je vrnil v Petrograd, kjer je preživel zadnjih de-

set let. Od spomladi 1874. do jeseni 1875. je bival v Stari Rusiji in tam napisal roman »Podrostok«. Med tem so se njegove grmotne razmere nekoliko izboljšale; v Stari Rusiji je kupil hišo, kamor je njegova rodbina zahajala na letovišče, on sam pa se je šel zdraviti v Ems. Kmalu se je vrnil v prestolico, tam je imel prijetno domače življenje, ki mu ga je pripravila njegova razumna in energična žena.

Ona mu je tudi pomagala urejevati spise.

Leta 1875. je postal urednik »Grazdanina« in je imel 250 rubljev mesečne plače, razven tega še honorarje za vse članke, ki jih je kam napisal. Leta 1876. je začel sam izdajati »Pisateljev dnevnik«; v njem je priobčeval večinoma politične članke, dogodke iz srbsko-turške vojne, ki je baš takrat izbruhnila in pa razne beletristične sestavke; v njem je razpravljaj o socialnem in ženskem vprašanju in o sodnijskih razmerah. Ta list je izhajal mesečno in je imel do 3000 naročnikov; urejeval in izpolnjeval ga je Dostojevski sam. Nekatere izdaje so se morale po trikrat natisniti. Septemberska številka leta 1880. ki je vsebovala Dostojevskega govor o Puškinu, je izšla v 8000 izvodih in je bila popolnoma razprodana; ta govor je govoril Feodor ob odkritju Puškinovega spomenika 8. junija 1880. Z njim je postal Dostojevski še bolj popularen; obsipali so ga s pohvalnimi pismi in ga posečali. Iz vseh okrajev Petrograda in iz cele Rusije so se mu prihajali pokloniti; mnogi so ga prosili pomoči. In on jim je rad svetoval, jih bodril in tolažil.

V drugi polovici leta 1880. je dovršil roman »Bratje Karamazovi«. Ta roman je vesolna izpoved njegovega življenja, Celih 10 let ga je snoval in razmišljal vprašanje o večnosti. On sam je ta roman najbolj cenil. Za leto 1880. je še sestavil eden zvezek »Pisateljevega dnevnika«, ki je izšel v oktobru in je obsegal njegov govor o Puškinu s primernim tolmačem in mnogimi odgovori na prejšnje ugovore. Januarieva številka za leto 1881. je bila že gotova in natisnjena, a Dostojevskemu so že bili dnevi šteti. Na višku slave in rodbinske sreče ga nenadoma zaloti smrt. Počila mu je pljučna arterija in v navzočnosti svoje žene in nekaterih prijateljev je izdihnil svojo veliko dušo dne 28. januarja 1881. ob pol deveh zvečer.

Pogreb njegov je bil 1. februarja; bil je veličasten, kakoršnega še do takrat Rusija ni videla. Pokazal je ruski narod, da zna v polni meri ceniti zasluge svojega velikega in delavnega moža. Spoštovali in ljubili so ga vsi, nele visoki dostojanstveniki, temveč predvsem preprosto ljudstvo, ruski kmet, katere mu je posvetil Dostojevski večino svojih spisov. Za krsto so korakale deputacije 42 tih društev z vencii. On počiva na pokopališču Aleksandro - Nevskega samostana.

Celo Dostojevskega življenje je bila kupa pelina; bilo je podobno viharju, razburkanim in srditim valovom, ki objemljejo ladjo, jo pogrezaajo in dvigajo na površje, hoteč jo uničiti. V njegovi duši je vstajal vihar in srce njegovo je nešteto krat krvavelo. In vse, kar je občutilo njegovo srce in kar je doživljala njegova duša, vse odseva iz njegovih številnih spisov. Vse pa preveva topla in goreča ljubezen do naroda, do ruskega mužika in trdna vera v njegovo lepšo bodočnost.

Najdražji med romani so mu bili »Bratje Karamazovi«; ta roman je izpoved njegove trnjeve poti. V njem obravnava vprašanje o večnosti, ono vprašanje, ki ga je vznemirjalo vse življenje.

Dostojevski je bil realist; resnica mu je bila nad vse sveta. Njo je postavil kot luč, ki naj sveti ruskemu narodu, že tolikrat težko preizkušnemu, na potu v novo, srečnejše življenje in v lepšo in boljšo bodočnost...

Najnovejša brzojavna poročila.

Iz raznih mest in krajev cele Slovenije prihajajo dan za dnem poročila o izvanrednem zanimanju za veliko ljudsko slavnost »Kluba napr. slov. akademikov v Celju«. Istotako je došlo že nešteto dopisov in brzojavk, iz katerih je razvidno, da nam je pričakovati kolosalne udeležbe. Radi pomanjkanja pro-

stora objavljamo samo eno, značilno brzojavko:

Bombay (Indija), 30. avgusta. Včeraj popoldne se je vkrcal na parnik Olympic slavn tukajšnji fakir Omar ben Akiba Cysa bey. Povabila so ga na gostovanje znamenita evropska gledališča in društva. (Opomba stavca: Omenjeni fakir se udeleži tudi velike slavnosti K. N. S. A. v Celju.)

Trst, 6. sept. Semkaj je prispel slavn indijski fakir Omar-bey, ki potuje k slavnosti K. N. S. A. v Celju. Vsled bur-nih ovacij, ki so mu jih priredili zavedni tržaški Jugoslovani, je prišlo do ostrga incidenta s fašisti, vsled česar ima Omar-beyev vlak 34 minut zamude. (Opomba ured.: Cenj. občinstvo se prosi, da se udeleži svečanega sprejema na celjskem kolodvoru.)

Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju. Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimut.

Brusnice

sveže, vsako množino, špecerijsko in kolonijalno blago po zmernih cenah.

Ludovik Petek, Celje,
1034 **Cankarjeva c. 4.** 5-1

Proda se radi boleznj noveopremljena **konfekcijska trgovina,**

10 minut od postaje Celje. Naslov pove 1036 upravništvo Nove Dobe. 2-1

Učenec (pikolo)

se sprejme v Narodni kavarni, Prešernova 2-1 ulica, Celje. 1035

Filip Orešnik

sodarski mojster in gostilničar, **Celje, Dečkov trg št. 6.**

Ima nove sode na prodaj. Velikosti od 50 do 800 litrov, večjo množino.

Kupi se lahek, polkritt **koleselj**

Ponudbe na upravo lista. 1

Sprejme se gimnazijec

na **stanovanje** in **hrano** k boljši rodbini brez otrok. Naslov v upravništvu. 1

Prodaja posestva

Dne 12. sept. 1922 se bo na javni dražbi prodalo posestvo v Goveipotoku pri Hrastniku. Izključna cena znaša 60.000 kron. Dražbeni pogoji so na vpogled pri notarju Avgustu Drukarju v Laškem

Posestvo

se išče v najem. Hiša najmanj s štirimi sobami od 5-30 orolov zemlje, ne daleč od žel. postaje, s celim inventarjem ali brez istega. Plača se najemnina dobro in za eno leto v naprej. Ponudbe je poslati na Ilija Markov, Miklavški hrib št. 27, Celje. 1

Pokrajinska

obratna razstava v Mariboru

8.-17. sept. 1922. 8.-17. sept. 1922.

Legitimacije in znaki, ki opravičujejo do **polovične vožnje** v vseh razredih potniških vlakov na vseh progah se dobijo po ceni Din 5.— v naši pisarni (carinarna)

Javno skladišče in prevozna družbe d. d. v Celju,
ob Savinji.

Lepa bela obleka

primerna za deklico birmanko od 8-10 let, se ceno proda. Poizve se pri upravi lista.

Na hrano in stanovanje

se sprejme 2 dijakinji ali pa 2 gospodični. Naslov v upravi Nove dobe. 1037 1

Kupim po **visoki ceni** vsako množino

jamskega lesa

plačljivo proti duplikatom. Prosim obvezne ponudbe franko vagon vseh postaj na naslov **Korošec Dragotin,** 67-10 lesna trgovina, **Braslovče.** 834

Ant. Lečnik

urar in juvelir
Celje, Glavni trg št. 4
(prej Pacchiaffo). 24

Več vajencev in vajenk

se sprejme pri tvrdki »ZLATARKA« v Celju. 857-11

Dražba.

2 breji svinji, 6 1-let-nih plemenskih svinj in 10 praščekov se bode v nedeljo dne 10. septembra 1922 ob 3. uri popoldan, posamezno prodajalo.

Oskrbištvu graščine **NEUKLOSTER** Sv. Peter v Sav. dol.

Češplje

sveže, kupi vsako množino

Robert Diehl, 15-6
parna veležganjarna Celje.

Naznanilo.

Vsem trgovcem, modistkam in cenj. občinstvu naznanjam, da sem otvoril zalogo

s klobuki in slamniki v Celju, Gosposka ulica št. 4. 45-26

Franc Cerar, tovarna klobukov in slamnikov v Domžalah

Kupujem

trd in mehek, rezan in tesan les.

Cenjene pismene ponudbe z navedbo dimenzij, količine in cene franko oddajne postaje prosim poslati na firmo

Franc Vehovar, tovarna pohištva in lesna 976 trgovina v Celju. 10-6

Poštni čekovni račun št. 10.598.

Telefon št. 75 in 76

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju

Del. glavnica in rezervni zahtedi ca 150.000.000 K

Centrala v Ljubljani

Del. glavnica in rezervni zahtedi ca 150.000.000 K

PODRUŽNICE:

Brežice,
Gorica,Kranj,
Maribor,Metković,
Novi Sad,Ptuj,
Sarajevo,Split,
Trst.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vred. papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prodaja srečke državne razredne loterije.

Modele čevljev

v celih serijah iz lepke, po modernih kopitnih oblikah ali ameriških, oblikah izrezane, dobavlja za tovarne obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za

tovarne obuvala.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarskih strojev.

Zahtevajte prospekte od Ralph F. Richter, Subetica VI.

Poučevanje

v vseh strokah, moderne, mehnične izdelave obuvala. Zahtevajte prospekt. 791 78-19

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke

plača najbolje trdka 40-15

SIRC-RANT, KRANJ
telefon int. št. 9,

in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za povzrojene ponudbe gob.

Trgovina pohištva

Marija Baumgartner

Celje, Gosposka ulica št. 25

Zaloga lesenega in tapetniškega pohištva vseh slogov. 6

KAROL PAJK

CELJE, KRALJA PETRA CESTA

Priporoča se c. občinstvu za nakup manufakturnega in modnega blaga, posebno moškega perila. V zalogi vse nove sokolske potrebščine.

807 25-8

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje

in druge deželne pridelke kupuje in prodaja

Osef Andrej, Maribor

Aleksandrova cesta 57

818 69-14

Telefon 88

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo

Franjo Dolžan

Kralja Petra cesta

CELJE

Kralja Petra cesta

izvaja vse dela točno in solidno. == Cené zmerne. 53 Preračuni na razpolago. 52-35

Trgovina z galanterijskim in modnim blagom, ženskimi in moškimi perilom ter igrači

FRANC KRAMAR

144 50-30

poprej Prica & Kramar

Na drobno!

CELJE

Na debelo!

Zaloga cigaretnih papirčkov in stročnic.

Kupujemo

lycopodij (omliše), kumno, janež, lipovo cvetje po najvišjih cenah.

Drogerija „SANITAS“ Celje.

Razširjajte „Novo Dobo!“

USNJE

126 50-32

VSEH VRST

PRIZNANO SOLIDNA POSTREŽBA

FRANJO FAGANEL — CELJE

Gosposka ulica 26.

Vloge nad K 1.000.000.000—

Kapital in rezerve K 200.000.000—

SLAVENSKA BANKA D/D. PODRUŽNICA CELJE

Ljubljana - Zagreb - Beograd

Bjelovar, Brod p. S., Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor, Murska Sobota, Osijek, Rogaska Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac, Budapest (Balkan bank), Split (Jugosl. ind. banka), Wien (M. R. Alexander)

Obrestuje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu po

4 1/2 %

brez odpovedi

5 %

proti 30-dnevni odpovedi

5 1/2 %

proti 60-dnevni odpovedi

6 %

proti 90-dnevni odpovedi

od dneva vloge do dneva dviga ter plačuje rentni in invalidski davek sama. Poštne položnice so na razpolago.

Prva hrvatska štedionica podružnica Celje

Ustanovljena 1. 1846.

Aleksandrova ulica.

Ustanovljena 1. 1846.

Delniška glavica: K 200,000.000.—

CENTRALA V ZAGREBU.

Rezerv. zaklad: nad K 135,000.000.—

Podružnice: Darnvar, Delnice, Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Crikvenica, Čakovec, Križevci, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi sad, Ogulin, Osijek g. grad.

Vloge: K 2.000.000.000.—

Podružnice: Subotica, Sušak, Vukovar, Zagreb, Illica 117, Zemun, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Skoplje, Sv. Ivan Zelina, Varazdin, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica.

Prejema vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun. — Eskomptira menice in devize. Prejema v inkaso tu- in inozemske menice in čeke.

Izdaja $4\frac{1}{2}\%$ ne zastavnice in $4\frac{1}{2}\%$ ne obveznice, ki so davka proste, pupilarno varne in imaju jamstveno sposobnost. Kupuje in prodaja valute in devize.

Izdaja čeke in kreditna pisma in preskrbuje izplačila na temelju akreditivov na vsa tu- in inozemska mesta. Daje kredite v razni obliki.

Izvršuje vse borzne naloge točno in kulantno. Posreduje pri nakazilih iz Amerike v tu- zemstvo.

Registrow. kreditna in stambena zadruga z om. zav. v Celju
Razlagova ul. 15

"LASTNI DOM"

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 5% to je 5 Din od sto, proti odpovedi po $5\frac{1}{2}\%$ Din od sto. Pri većjih naložbah po dogovoru.

Pozor!

Zavarujte proti požaru poljske pridelke, hmelj, gozdove, hiše in gosp. poslopja.

Zavarje se lahko za par mesecev. — Premije zelo nizke. — Pojasnila daje ustmeno ali pismeno

"Jadranska zavarovalna družba", Glavni zastop v Celju, Lava 22 15-8

Majer - majerica

Koja razume dobro molsti ter skrbeti za redni razvoj živali, se takoj sprejme. Hlev je močeren, lahko delo. Samski ima prednost, oženjeni pa mora imeti svojo kuhinjo. Le dobra, resna in mirna moč naj se javi pismeno na: Graščina Žovnek p. Braslovče. 3-2

Dobra gostilna na prodaj

v sredini mesta, 2 hiši, vrt za goste in zelenjavo, inventar in okoli 60 hl vina. Naslov pove KAROL BREZNIK, Celje, Dolgopolje 1. 2-2

Avto

9/12 HP LAURIN & KLEMENT na prodaj. — Vpraša naj se v drogeriji »SANITAS« CELJE 2-2

Sprejme se dijak

1. gimn. razreda ali meščanske šole na stanovanje in hrano. — Naslov v upravništvu lista. 3-3

Jadranska banka • Beograd

Delniška glavica: Din 60,000.000.— Rezerva: Din 30,000.000.—

PODRUŽNICE:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa,

Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković,

Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelek.

Naslov na brzojave: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New - York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Centrala: Razlagova ulica.

Lastni kamenolomi.

Kamnoseška industrijska družba v Celju

izvršuje nagrobne spomenike, grobnice, oltarje, pohištvene plošče, zidne obklade iz poherskega granita in vseh vrst marmorja, dalje stopnice, podstavke in vsa v to stroko spadajoča dela.

Nova trgovina! Obvestilo. Nova trgovina!

Cenjenemu občinstvu vjudno naznanjava, da sva otvorila v Celju, Aleksandrova ulica št. 3 (preje Kolodvorska ulica), popolnoma na novo opremljeno manufakturno trgovino z najboljšim moškim in ženskim blagom. Cene solidne! Blago prvovrstno! Postrežba točna! Tudi se bodo izdelovale obleke za gospode po konkurenč. cenah. Priporočava se za obilen obisk z odl. spošt.

Fr. in J. Meško

trgovina z manufakturnim blagom, 3-3
Aleksandrova ulica 3 Celje (Kolodvorska ulica)

99 104-49

Oglejte si manufakturno trgovino

J. KUDIŠ

Gaberje št. 3 (gostilna Plevčak) nasproti Mestnega mlina.

Priporoča se vsem odjemalcem: na drobno in debelo.

Dospela je velika množina inozemskega blaga po zelo nizkih cenah; na primer sukno za moške in ženske obleke, cefir, šifon in raznovrstno manufakturno blago.

Jermenarji, sedlarji, tapetniki, kolarji, pletarji in torbarji, ne pozabite pogledati

II. ljubljanski velesemenj, paviljon „H“ št. 324

od tvrdke

995 5-4

„LORUM“, d.d.

trgovina jermenarskih, sedlarskih, tapetniških, kolarskih, pletarskih in torbarskih okov, potrebščin in orodja.

Duga ulica 12

ZAGREB

Telefon 14-96

Najfinejši medicinalni konjak

in vse vrste žganja iz sadja izdeluje

60-12

891

PARNA VELEŽGANJARNA, ROBERT DIEHL

CELJE SLOVENIJA

Najboljši uspehi imajo oglasi „Nove Dobe“.

Posojilnica v Celju

(„NARODNI DOM“ na oglu v pritličju)

obrestuje hranilne vloge počenši s 1. julijem 1922 po

4 $\frac{1}{2}$ % brez odpovedi,

5% proti enomesečni odpovedi,

5 $\frac{1}{2}$ % proti trimesečni odpovedi.

:: Vloge denarnih zavodov in večje stalne naložbe obrestuje po dogovoru. ::